

¿QUI I PER QUÈ CREMA ELS NOSTRES BOSCOS?

El pi, la llei, l'Icona i els incendis, a l'estiu

Un més després, a principis d'agost, ingressava en presó V. F. M., veí de Beniopa, per haver provocat un incendi que cremà diverses hectàrees en termes de Ròtova, Alfahuir i Castellonet. Casat, amb tres fills i treballador del camp, l'acusat atribuï a l'alcohol, a la beguda, la seua acció.

Ara fa ben just un mes, el 26 de maig, era detingut un pastor de 32 anys, veí de Setaigües, que es confessà autor d'un conjunt de set incendis provocats en la zona, la pràctica totalitat dels que s'han comptabilitzat en aquell terme en els últims quatre anys. Joaquín Ferrer Zahonero havia estat detingut anteriorment, l'any 1979, per fets similars esdevinguts a Bunyol. Va manifestar a la guàrdia civil, en la declaració, que cremar la muntanya «li provocava una satisfacció íntima».

¿Què passa, per tant? ¿És que la pèrdua dels nostres boscos, la catàstrofe forestal al nostre país, és conseqüència de l'acció d'imprudents, borratxos i piròmans? Evidentment, la resposta sembla més complicada. I són molts els qui pensen que cal aclarir qui se'n beneficia per començar a entendre qui pot haver-hi darrere dels incendis provocats intencionadament.

Tres són les possibles motivacions econòmiques i d'especulació amb el bosc: la fusta, el paper i la urbanització. De tota manera, i tenint en compte que la majoria dels arbres de les nostres muntanyes no són molt adequats per a l'aprofitament per part de la indústria fustera, és generalment acceptat pels especialistes que la màxima beneficiària dels boscos cremats pot ser la indústria del paper.

Coincideixen, però, les estadístiques oficials i l'opinió d'alguns coneixedors del tema a considerar que l'índex d'incendis generats per interessos especulatiu és mínim. «Els incendis que es produeixen amb la finalitat de traure'n posteriors beneficis econòmics són pocs —ens diu un enginyer medioambiental—, senzillament perquè el bosc ja es crema per altres mo-

És l'actual política forestal qui afavoreix tots els incendis.

tius». La tesi d'aquest tècnic, com la dels ecologistes en general, és que la possibilitat d'incendis forestals es veu tan afavorida per l'actual política forestal que els possibles beneficiaris només han d'asseure's i esperar que es produeca el foc.

Com ha denunciat repetidament la Coordinadora per la Defensa del Bosc al País Valencià, «cal mantenir una massa forestal menys inflamable que els pins, tot recuperant els nostres degradats boscos de carrasques», per combatre eficaçment la generalització d'incendis forestals. «L'incendi es produeix generalment —continua l'enginyer medioambiental— per causes accidentals o fortuïtes, cada volta més afavorides. Mentre les zones humides són més escasses, l'aire és més sec i avança la desertització, les condicions per a un sinistre esdevenen òptimes».

La política forestal de l'Icona acaba sent sempre el centre de totes les crítiques, tant pel que fa a les repoblacions, com a les subhastes de la fusta cremada, com a la seua actitud da-

vant els municipis i els veïns. Una política que, en definitiva, no fa res per trencar el cercle viciós dels incendis forestals.

Insuficiències en el camp de la prevenció, repoblacions equivocades, falta de legislació adequada i marginació dels municipis en la gestió del bosc són, per tant, alguns dels temes centrals en debat. «¿Per què les muntanyes són competència de l'estat?», es pregunta un coneixedor del problema. «No té sentit —prosegueix— que fins on hi ha horts arribe la responsabilitat dels ajuntaments i que on comença el bosc s'acabe la jurisdicció municipal. És imprescindible que la prevenció, el combat i la vigilància en defensa de les masses forestals impliqui més directament els veïns, les autoritats municipals i els pobles en general».

I n'ofereix uns exemples concrets. «¿Per què en altres zones de l'Estat espanyol, caracteritzades per la seua important indústria fustera, l'índex d'incendis és molt més baix que al País Valencià? Per exemple, quan

comença un incendi en algun bosc d'Orihuela del Tremedal, de la Vall d'Antxó o del Roncal, on la gent viu de la fusta i la fusta és propietat comunal, el poble es llança a la muntanya per defensar els arbres. Evidentment, com més implicats estiguen els veïns en la supervivència del bosc, més seguretat hi haurà en la defensa d'aquest.»

Tot això, però, ha d'anar acompanyat d'una legislació eficaç en matèria de protecció medioambiental. Una legislació pràcticament inexistente a l'Estat espanyol, malgrat que l'article 45 de la Constitució preveu que «els poders públics velaran per la utilització racional dels recursos naturals» i que «la llei fixarà sancions penals o, si s'escau, administratives» per aquells que deteriorenen el medi ambient.

Cinc lleis han fet referència explícita o implícita als incendis forestals. Algunes són tan antigues com la Ley de Montes, de juny de 1957; la Ley sobre Incendios Forestales, de desembre de 1968; o el reglament d'aquesta llei, de desembre de 1972. En el Codi Penal, es va introduir recentment el «de-

licte ecològic», i la Ley de Protección Civil, de gener de 1985, trasllada la potestat sancionadora a municipis i comunitats autònomes.

Fet i fet, però, el desenrotllament de l'article 45 de la Constitució espanyola està encara pendent d'un text legal específic i unificador. Ja la UCD va incloure al seu programa la promesa de promulgar una Llei del Medi Ambient. També ho va fer el PSOE i encara no ho ha complert, tret del capítol corresponent a la llei d'aigües. Al País Valencià fa ja dos anys que el govern autònom treballa en una llei forestal valenciana, que encara no ha quallat.

Un panorama tan caòtic i provisional fa que, a diferència d'altres països europeus, on el delictes ecològic està regulat amb rigor, a l'Estat espanyol l'incendiari, per exemple, només s'arrisque a condemnes de sis mesos o sis mesos i un dia o a multes de 5.000 pessetes, en cas de «falta lleu», i de 500.000 en cas de «falta greu». L'aplicació no regulada de la figura del «delictes contra la salut i el medi ambient», introduïda al Codi Penal, fa que els jutges hagen d'improvisar sobre la marxa i generen sentències. □

UNA VISITA A LA SERRA D'ESPADÀ

El paisatge de després de la flama

Un espectacle dramàtic, després del foc. Moltes de les muntanyes del país demostren una capacitat de reacció ecològica que contrasta amb l'oblit i amb la falta d'idees que mostra quotidianament l'Icna. Després dels incendis, aquesta negligència pot resultar fins i tot beneficiosa per al medi. Una acció pretensiosament calculada de vegades és pitjor encara.

Adolf Beltran

Visitar la Serra d'Espadà, quasi cinc anys després del gran incendi que hi destruï prop de 5.000 hectàrees de bosc, és, «a priori», tornar a l'escenari d'un infern. «Era hivern, feia tan de vent i es va escampar tant el foc

«Plorar de ràbia i d'impotència».

que el poble, a la nit, es veia com si l'il·luminés el sol». Ens ho explica un veí d'Aín, en l'únic bar del poble. «Era un espectacle dramàtic, el foc per totes bandes i la gent, persones majors, vells, xiquets... plorant de ràbia i d'impotència».

Fa un bon dia de juny. Hem deixat endarrere la Vall d'Uixó i, per una carretera típica de muntanya, recarregada i cadenciosa, hem passat per Xòvar, per Eslida, i ens hem arribat a Aín, un municipi castigat per l'emigració, amb poc més d'un centenar d'habitants, arrapat a la falda del tossal d'Espadà. La serra, mentre pujàvem, ens ha sorprès agradablement. Les sureres emergeixen verdes sobre una clapa tacada pel color gris de la fusta morta dels pins, que es podreix amb recança. Tenim davant els ulls l'exemple de la necessitat de mantenir, de recuperar, de salvar, el bosc mediterrani. La surera, la carrasca, i el seu sotabosc, sobreviuen al foc, fins i tot a l'incendi que féu preveure a molts que aquesa zona havia estat tocada de mort definitivament.

«La serra d'Espadà ha demostrat una capacitat de regeneració admirable», ens comenta el nostre interlocutor. «No ho esperàvem. La fusta cremada s'ha podrit en la muntanya i ningú no s'ha preocupat de retirar el suro cremat de les sureres. Però la serra, castigada i ferida, demostra que una bona política de restauració forestal podria retornar-la abans del que ens pensàvem».

No fou aquell, però, l'únic incendi. De major o menor importància, altres focs han repassat la pell d'aquests paratges. Pels pobles de la zona han corregut les històries i la gent està perfec-